

NÁMĚTY PRO NOVELIZACI ZÁKONA O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH¹

A. Typologie vysokých škol

1. Členění vysokých škol na veřejné, státní a soukromé zůstane zachováno. Členění vysokých škol na vysoké školy univerzitní a neuniverzitní vysoké školy zůstane zachováno, ke zvážení je jiné označení neuniverzitních vysokých škol (odborné vysoké školy). Návrh nezahrnuje do systému vyšší odborné školy a předpokládá samostatné řešení této problematiky (včetně transformace některých vyšších odborných škol do odborných vysokých škol).
2. Vysoká škola univerzitní uskutečňuje magisterský studijní program a může uskutečňovat další typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.
3. Odborná vysoká škola uskutečňuje bakalářský studijní program a v souvislosti s tím může uskutečňovat výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.
4. Odborná vysoká škola se nečlení na fakulty. Působnost akademického senátu, odborné rady a správní rady může být na odborné vysoké škole stanovena statutem odborné vysoké školy odlišně; zákon v této souvislosti stanoví podmínky, které musí být dodrženy.

(§ 2 odst. 3 až 6 stávajícího zákona o vysokých školách. Navrhované zásady umožní větší volnost odborných vysokých škol tím, že si budou moci přizpůsobit model řízení svému charakteru; na odborných vysokých školách by místo vědecké rady měla být zřízována odborná rada. Jejich činnost by měla spočívat zejména v uskutečňování bakalářských – nikoliv magisterských – studijních programů.)

B. Rámcová smlouva, financování vzdělávací činnosti a rozvoje

5. Veřejná vysoká škola uzavírá s ministerstvem rámcovou smlouvu. Rámcová smlouva obsahuje zejména
 - a) hlavní cíle činnosti veřejné vysoké školy vyplývající z projednání dlouhodobého záměru veřejné vysoké školy s ministerstvem z hlediska jeho souladu s dlouhodobým záměrem ministerstva,
 - b) povinnosti veřejné vysoké školy při plnění těchto cílů, včetně závazku minimálního počtu přijímaných studentů v období platnosti rámcové smlouvy a případného závazku realizovat určité programy nebo skupiny programů celoživotního vzdělávání,
 - c) provádění vnitřního hodnocení veřejné vysoké školy v souladu s evropskými klasifikačními kritérii, včetně oblastí, ve kterých bude v daném období toto hodnocení provedeno,
 - d) opatření, k nimž se stát ve své působnosti zavazuje na podporu plnění těchto cílů,
 - e) minimálně spodní hranici příspěvku ze státního rozpočtu na zajištění vzdělávací činnosti prostřednictvím studijních programů a programů celoživotního vzdělávání a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti veřejné vysoké školy v kalendářních letech spadajících do příslušného období,

¹ V několika málo bodech tento materiál vychází též z dílčí konstrukce nebo terminologie pracovního materiálu MŠMT předloženého na jednání v Kostelci v březnu 2009.

- f) minimálně spodní hranici příspěvku ze státního rozpočtu na zajištění rozvoje veřejné vysoké školy v kalendářních letech spadajících do příslušného období,
- g) povinnosti veřejné vysoké školy charakterizující její specifickou profilaci a výši příspěvku ze státního rozpočtu ve formě bonusu, na který má veřejná vysoká škola nárok při plnění těchto povinností,
- h) pravidla postupu pro případ namítaného porušení závazků vyplývajících z rámcové smlouvy před podáním návrhu na řešení sporu.

Rámcová smlouva se uzavírá na dobu pěti let. K rámcové smlouvě mohou být uzavírány dodatky. Jednání o nové rámcové smlouvě zahajuje ministerstvo s veřejnou vysokou školou nejpozději dvanáct měsíců před koncem stávající rámcové smlouvy.

Návrh rámcové smlouvy předkládá rektor ke schválení akademickému senátu. Uzavření smlouvy podléhá následnému souhlasu správní rady.

Rámcová smlouva je veřejnoprávní smlouvou (část pátá správního řádu).

(Zavedení rámcové smlouvy zakotvující hlavní cíle veřejné vysoké školy pro další pětileté období, povinnosti vysoké školy a státu, včetně minimálního počtu přijímaných studentů a minimální hranice finančních prostředků na vzdělávací činnost a na rozvoj, by zásadním způsobem přispělo k možnosti efektivně plánovat hlavní činnosti a rozvoj veřejné vysoké školy pro nejbližší období. Rozdělení prostředků státního rozpočtu na vzdělávací činnost vysokých škol pro minimální spodní hranice příspěvků jednotlivým vysokým školám (písm. e) a f)) by mělo být projednáno s reprezentací vysokých škol a zveřejněno. Stejný princip by měl platit pro rozdělení prostředků určených na „nárokové bonusy“ (písm. g)). Naopak specifikace povinností a závazků vysoké školy a ministerstva, jakož i vymezení specifických, profilujících aktivit ohodnocených při jejich plnění nárokovým bonusem by již mělo být věcí dvoustranného jednání ministerstva a příslušné vysoké školy. Veřejnoprávní smlouvy jsou poměrně novým a perspektivním institutem, jehož prostřednictvím je zabezpečováno plnění úkolů veřejné správy. Od soukromoprávních smluv se prakticky liší zejména mechanismem řešení sporů a tím, že jejich ustanovení požívají presumpce správnosti. Spory z rámcové smlouvy by příslušelo řešit ministrovi školství, mládeže a tělovýchovy. Sama smlouva však bude obsahovat ustanovení, jejichž cílem je snížit pravděpodobnost, že nastane situace, které by bylo třeba takto autoritativně řešit. Proti rozhodnutí ministra se lze bránit správní žalobou u krajského soudu.)

6. Veřejná vysoká škola má nárok na příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost a na rozvoj vysoké školy, a to minimálně ve výši stanovené v rámcové smlouvě navýšené o bonus dle bodu 5 písm. g), jsou-li veřejnou vysokou školou plněny příslušné povinnosti. Pro stanovení výše tohoto příspěvku jsou rozhodné rámcová smlouva, počet studentů, typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů, uskutečňované programy celoživotního vzdělávání a počty účastníků těchto programů, dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a kvalita těchto činností, stav majetku veřejné vysoké školy a další skutečnosti uvedené v rámcové smlouvě. Pro stanovení výše dalšího bonusu (mimo rámcovou smlouvu) je rozhodný počet absolventů v rozhodném období. (§ 18 odst. 3, promítnutí kontraktového financování – včetně financování rozvoje - do nárokového příspěvku. Označení příspěvku odpovídá stávající terminologii a nijak nesouvisí s financováním výzkumné činnosti podle zákona č. 130/2002 Sb., v platném znění.)

7. Programové financování investiční činnosti veřejných vysokých škol bude zrušeno do tří let ode dne účinnosti zákona. Prostředky dosud poskytované touto formou budou převedeny do příspěvku na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost a na rozvoj vysoké školy. *(zásadní posílení samostatnosti vysokých škol v investičním financování)*
8. Umožnit vysokým školám zřídit fond inovačního transferu s flexibilní tvorbou a užitím. *(Inovační transfer označuje využívání výsledků vědy, výzkumu a vývoje ve společenské, zejména průmyslové praxi, zahrnuje nejen krátkodobou komercializaci poznatků a technologií (patenty, licence, užité vzory), ale také zakládání samostatných podnikatelských subjektů (tzv. spin-off podniky) nebo dlouhodobou výzkumnou a vývojovou spolupráci vysokých škol s podniky. Zdrojem fondu inovačního transferu by byly zejména účelové dotace (prostředky z projektů inovačního rozvoje a podpory inovativního podnikání), příjmy ze spolupráce s externími subjekty, příjmy z patentů a spin off podniků a vlastní prostředky. Fond by převoditelností prostředků z roku na rok umožnil efektivní realizaci projektů komercializace poznatků a technologií, jejichž charakter je obvykle víceletý.)*
9. V souvislosti se zásadami uvedenými výše bude nutné zrušit, nebo zásadně přeformulovat stávající § 18a zákona o vysokých školách, který byl do zákona neorganicky vložen v rámci jedné z novelizací.

C. Hospodaření, majetek

10. Veřejná vysoká škola není oprávněna ke zřízení zástavního práva k nemovitosti, jde-li o památkově chráněný objekt, nebo o nemovitost, o které je tak stanoveno ve statutu veřejné vysoké školy. K vyslovení souhlasu se zřízením zástavního práva k nemovitosti je zapotřebí souhlasu dvou třetin všech členů správní rady. *(§ 20 odst. 3, umožnění získávat úvěry kryté zástavním právem)*
11. Veřejná vysoká škola vlastní majetek potřebný k činnostem, pro které byla zřízena. Veřejná vysoká škola může vlastnit i další majetek za předpokladu, že povinnosti spojené s výkonem vlastnického práva neohrožují činnosti, pro které byla zřízena. *(§ 19 odst. 1, náprava dosavadního sporného vymezení majetku vysoké školy, který ve svých důsledcích znemožňuje veřejné škole vlastnit jakýkoliv jiný majetek, než potřebný k jejím činnostem)*
12. Veřejná vysoká škola může nabývat pouze cenné papíry vydané státem nebo cenné papíry, za jejichž splacení se stát zaručil anebo cenné papíry emitované obchodní společností, do které veřejná vysoká škola vložila majetek nebo která byla založena za účelem vzdělávací, vědecké, výzkumné, vývojové umělecké nebo další tvůrčí činnosti. *(§ 19 odst. 3, umožnění nabývat cenné papíry obchodních společností založených za účelem vyjmenovaných činností)*

D. Dlouhodobý záměr

13. Dlouhodobý záměr ministerstva, dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a dlouhodobý záměr fakulty jsou základní strategické dokumenty. *(vymezení dlouhodobého záměru;*

u některých menších vysokých škol si lze představit, že dlouhodobý záměr fakulty je přílohou k dlouhodobému záměru vysoké školy)

14. Doba platnosti dlouhodobého záměru ministerstva a dlouhodobého záměru veřejné vysoké školy není časově omezena. Aktualizace dlouhodobých záměrů se vypracovávají dle potřeby, aniž by zasahovaly do plnění aktuální rámcové smlouvy. *(souvisí se zavedením rámcové smlouvy)*
15. Ministerstvo školství je při svém postupu podle zákona o vysokých školách povinno dbát dlouhodobého záměru ministerstva. Orgány veřejné vysoké školy a orgány fakulty jsou při svém postupu povinny dbát dlouhodobého záměru veřejné vysoké školy. Orgány fakulty jsou při svém postupu povinny dbát dlouhodobého záměru fakulty. *(dlouhodobé záměry jsou základními strategickými dokumenty; absence takovéto zásady ve stávajícím znění zákona tyto dokumenty devalvuje)*
16. Návrh dlouhodobého záměru vysoké školy schvaluje vědecká rada vysoké školy; dlouhodobý záměr pak po projednání ve správní radě schvaluje na návrh rektora akademický senát vysoké školy. Návrh dlouhodobého záměru fakulty schvaluje vědecká rada fakulty; dlouhodobý záměr fakulty pak schvaluje na návrh děkana akademický senát fakulty.

E. Vnitřní (statutární) předpisy

17. Povaze nejzávažnějších normativních aktů veřejné vysoké školy lépe odpovídá označení „statutární předpisy“.
18. Statutárními předpisy veřejné vysoké školy jsou:
 - a) statut,
 - b) volební a jednací řád akademického senátu,
 - c) jednací řád správní rady,
 - d) jednací řád vědecké rady,
 - e) studijní a zkušební řád,
 - f) stipendijní řád,
 - g) disciplinární řád pro studenty,
 - h) řád výběrového řízení,
 - i) řád pro habilitační a jmenovací řízení,
 - j) pravidla hospodaření a správy majetku,
 - k) mzdový předpis,
 - l) další statutární předpisy, pokud tak stanoví statut veřejné vysoké školy.
19. Statut schvaluje akademický senát na návrh rektora nebo jedné třetiny všech členů senátu.
20. Volební a jednací řád akademického senátu schvaluje akademický senát.
21. Další statutární předpisy schvaluje senát na návrh rektora.
22. Jednací řád správní rady schvaluje správní rada.
23. Jednací řád vědecké rady schvaluje na návrh rektora vědecká rada.
24. Nesouhlasí-li rektor se zněním statutárního předpisu schváleném akademickým senátem, vrátí jej senátu k novému projednání; tento úkon je možné učinit výhradně před zasláním statutárního předpisu k registraci ministerstvu. Ke schválení statutárního předpisu je v takovém případě zapotřebí hlasů nejméně dvou třetin všech členů akademického senátu.

25. Statutárními předpisy fakulty jsou statut fakulty, volební a jednací řád akademického senátu fakulty, jednací řád vědecké rady fakulty a další předpisy, pokud tak stanoví statut veřejné vysoké školy nebo v jeho mezích statut fakulty.
26. Pravidla pro schvalování návrhů statutárních předpisů fakulty budou stanovena obdobně. *(Pojem „vnitřní předpis“ je dnes zákonem o vysokých školách používán nestandardně, předpisy veřejných samosprávných institucí jsou tradičně označovány jako statutární předpisy. Návrh počítá s větší diferenciací statutárních předpisů a zejména s diverzifikací pravomoci při jejich iniciování a schvalování. Charakter akademického senátu jako zastupitelského akademického orgánu vyžaduje, aby i on měl „statutodárnou iniciativu“, alespoň pokud jde o statut a volební a jednací řád. Nevylučují se pozměňovací návrhy. Rektorovi jako orgánu odpovědnému za realizaci statutárních předpisů, se dává možnost „relativního veta“, které lze v senátu přehlasovat kvalifikovanou většinou. Schvalování jednacích řádů bude v působnosti orgánů, jichž se statutární předpis týká.)*

F. Správní rada veřejné vysoké školy

27. Členy správní rady jmenuje ministr na návrh rektora, akademického senátu nebo dosavadní správní rady. Za člena správní rady může být jmenován jen ten, kdo může svými znalostmi a zkušenostmi přispět ke kvalitnímu plnění úkolů veřejné vysoké školy a k jejímu rozvoji a kdo zároveň skýtá záruku nestranného výkonu funkce. Členy správní rady nemohou být jmenováni členové akademické obce ani jiní zaměstnanci dané veřejné vysoké školy. Vznikem členství v akademické obci nebo pracovního poměru k dané veřejné vysoké škole zaniká členství ve správní radě.
28. Při projednávání otázek, k nimž je třeba předchozí schválení nebo vyjádření akademického senátu, se jednání správní rady může účastnit pověřený zástupce akademického senátu. Požádá-li o to, bude mu uděleno slovo.
29. Správní rada kromě dosavadní působnosti dává na návrh rektora souhlas s uzavřením rámcové smlouvy, schvaluje na návrh rektora zásady tvorby rozpočtu, stanoví mzdu rektorovi a navrhuje nové členy správní rady. Správní rada může akademickému senátu navrhnout odvolání rektora, jestliže činnost nebo naopak nečinnost rektora způsobuje závažné nedostatky v hospodaření veřejné vysoké školy ohrožující plnění jejích úkolů nebo závažné porušování povinností veřejné vysoké školy stanovené zákonem.
- (Návrh optimalizuje postavení a kompetence správní rady veřejné vysoké školy. Zásadní význam má vymezení okruhu možných členů správní rady, které by mělo znemožnit jejich politizaci nebo podléhání vlivu různých lobby. K uzavření rámcové smlouvy s ministerstvem by vzhledem k jejímu zásadnímu významu měl být vyžadován souhlas správní rady, obdobně jako u jiných klíčových majetkoprávních úkonů (zde však po předchozím schválení akademickým senátem). Vytvoření zásad pro tvorbu rozpočtu (nikoliv rozdělování prostředků) by mělo přispět ke strategické roli rozpočtu veřejné vysoké školy pro její vývoj. Určování výše mzdy rektora (dnes stanoví ministr) by mělo být svěřeno správní radě, která může podrobněji posoudit zejména hospodářskou situaci veřejné vysoké školy a přihlídnout k mzdovému předpisu a k míře zodpovědnosti rektora a jejímu plnění. Umožnění účasti pověřeného zástupce akademického senátu by mělo přispět k lepší vzájemné informovanosti obou orgánů. Možnost správní rady navrhnout odvolání rektora v případě zákonem daných důvodů (přičemž rozhodnutí je v kompetenci akademického senátu a následně prezidenta*

republiky) odpovídá tomu, že správní rada má dbát na zachování účelu, pro který byla veřejná vysoká škola zřízena, na uplatnění veřejného zájmu v její činnosti a na řádné hospodaření s jejím majetkem

G. Akademický senát veřejné vysoké školy

30. Akademický senát kromě dosavadní působnosti schvaluje návrh rámcové smlouvy předložený rektorem, schvaluje návrh zásad tvorby rozpočtu předložený rektorem a navrhuje členy správní rady veřejné vysoké školy. *(promítnutí ostatních zásad do působnosti akademického senátu)*
31. Při projednávání otázek, k nimž je třeba předchozího vyjádření správní rady, se jednání akademického senátu může účastnit pověřený zástupce správní rady. Požádá-li o to, bude mu uděleno slovo. *(umožnění účasti pověřeného zástupce správní rady by mělo přispět k lepší vzájemné informovanosti obou orgánů)*

H. Vědecká rada veřejné vysoké školy

32. Vědecká rada schvaluje
- a) návrh dlouhodobého záměru veřejné vysoké školy, který rektor následně předkládá akademickému senátu ke schválení,
 - b) návrh na akreditaci oblasti studia nebo na akreditaci studijního programu,
 - c) studijní programy v rámci akreditované oblasti studia,
 - d) návrh na akreditaci oboru habilitačního nebo jmenovacího řízení,
 - e) minimální požadavky pro habilitační a jmenovací řízení,
 - f) jednací řád vědecké rady.
- (Návrh rozšiřuje schvalovací působnost vědecké rady o dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a o kompetence v oblasti vzdělávací činnosti a ve věci habilitačních a jmenovacích řízení, srv. též zásady v části Q. a R.).*

I. Členění veřejné vysoké školy

33. Veřejná vysoká škola se může členit na fakulty a na další součásti.
34. Ke zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty nebude vyžadováno stanovisko Akreditační komise. *(povinnost vyžádat si takovéto stanovisko není důvodná; to nic nemění na povinnostech vysoké školy při slučování, splývání, rozdělování a zrušování fakult ve vztahu ke studentům, k zaměstnancům, k akreditacím apod..)*
35. Typy dalších součástí, vymezení jejich činností, postavení v rámci veřejné vysoké školy, jakož i orgány dalších součástí a jejich kompetence určí statut veřejné vysoké školy. (§ 22 odst. 1, spolu se zásadou č. 33 ponechává na rozdíl od současného stavu postavení dalších součástí ve výlučné kompetenci veřejné vysoké školy)

J. Práva orgánů fakulty

36. Práva orgánů fakult v mezích právních předpisů rozhodovat nebo jednat jménem veřejné vysoké školy v těchto věcech týkajících se fakulty:

- tvorba a uskutečňování studijních programů,
- zaměření a organizace vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti,
- pracovněprávní vztahy,
- habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem v rozsahu stanoveném zákonem a statutárním předpisem,
- zahraniční styky a aktivity,
- ustavování samosprávných akademických orgánů fakulty a vnitřní organizace fakulty, pokud zákon nestanoví jinak,
- nakládání s přidělenými finančními prostředky,
- doplňková činnost a nakládání s prostředky získanými z této činnosti,
- další věci, pokud jim rozhodování o nich svěří statut veřejné vysoké školy

musí být zachována s tím, že

- a) ve statutu veřejné vysoké školy by mohly být stanoveny podmínky umožňující ochranu zájmu univerzity jako celku, zejména před ohrožením plynoucím z hospodářských důsledků případných excesivních úkonů orgánů fakult (*jde zvláště o přijímání závazků jménem vysoké školy, které převyšují prostředky přidělené fakultě, tj. např. orgán fakulty by nesměl činit opatření, jejichž hospodářské důsledky nejsou kryty prostředky přidělenými fakultě; podrobnosti a výjimky upraví statut veřejné vysoké školy*),
- b) ve statutu veřejné vysoké školy by mohly být stanoveny některé podrobnosti o uzavírání a obsahu v pracovněprávních vztazích (*jde zvláště o ochranu duševního vlastnictví veřejné vysoké školy*),
- c) fakultě by bylo zaručeno právo uskutečňovat studijní programy schválené vědeckou radou vysoké školy v rámci akreditované oblasti vzdělávání nebo akreditované studijní programy (*viz zásada č. 32 a zásady v části R*).

(§ 24 odst. 1. Základní práva orgánů fakulty, odrážející její význam, postavení a míru autonomie v rámci veřejné vysoké školy, musí být i nadále garantována zákonem. Návrhy, které tuto garanci vyjmenovaných práv ze zákona odstraňují, nelze v žádném případě akceptovat. Stav vyžaduje pouze mírné korekce.)

K. Náprava nesprávných opatření

37. Účinnost opatření orgánu fakulty, nebo jeho části, které je v rozporu s právními předpisy nebo se statutárními předpisy, rektor pozastaví a současně vyzve orgán fakulty ke zrušení tohoto opatření. Nejedná-li orgán fakulty nápravu v rektorem stanovené lhůtě, předloží rektor nejbližšímu zasedání akademického senátu návrh na zrušení tohoto opatření. Akademický senát věc projednává za účasti rektora a orgánu nebo zástupce orgánu, jehož opatření bylo pozastaveno. Nezruší-li akademický senát toto opatření, pozbývá pozastavení platnosti.

38. Rektor může zrušit nesprávné opatření orgánu další součástí.

(§ 9 odst. 1 písm. j). Návrh zpřesňuje dosavadní právní úpravu. Vzhledem k autonomii fakult se zásadně diferencuje mezi nimi a dalšími součástmi, a to jak pokud jde o hlediska posuzování, tak pokud jde o prostředky, resp. postup uplatňování prostředků nápravy. Ve vztahu k fakultám má přednost zjednání nápravy „v horizontálních vztazích“; pozastavení

účinnosti je standardním prostředkem rektora jako výkonného orgánu, o zrušení opatření rozhoduje akademický senát jako zastupitelský orgán.)

L. Poplatky za studium

39. Ponechat poplatky za delší studium v dosavadní výši a struktuře, včetně zachování nezaplatněné doby v trvání standardní doba studia navýšené o jeden rok. Poplatky za delší studium se převádějí do stipendijního fondu veřejné vysoké školy.
40. Na úlevu na poplatek za delší studium není právní nárok. Nepřiznání úlevy na poplatek za delší studium může být odůvodněno odkazem na kritéria pro přiznávání úlev, která jsou stanovena statutárním předpisem nebo opatřením rektora. Tato kritéria mohou též stanovit, že se za vyjmenovaných podmínek přiznaná úleva vztahuje i na poplatek vyměřený témuž studentu v následujícím období nebo v následujících obdobích. *(zjednodušení administrativy při přiznávání úlev)*
41. Při vyměřování poplatku za delší studium nezohledňovat ta studia, která student ukončil jinak než řádně, avšak k tomuto ukončení došlo z příčin na straně vysoké školy (odnětím nebo zánikem akreditace).
42. Zrušit stávající poplatky za další studium. *(v rozsahu stanoveném v první větě § 58 odst. 4) (platby za studium a námět na tzv. zápisné – viz samostatné odůvodnění – viz Obecná východiska, část IV.Financování – Platby za studium)*

M. Státní závěrečné zkoušky

43. Členem komise pro konání státní závěrečné zkoušky v bakalářském studijním programu musí být alespoň jeden profesor nebo docent. V magisterském studijním programu musí být alespoň jedna třetina a v doktorském studijním programu alespoň dvě třetiny členů docenty nebo profesory. Komise pro státní závěrečné (rigorózní, doktorské) zkoušky musí být alespoň tříčlenná. *(Návrh sleduje zvýšení úrovně státních závěrečných (rigorózních, doktorských) zkoušek. Nedotčena zůstává možnost ministerstva jmenovat do zkušebních komisí své zástupce. Ke zvážení je též stanovení podmínky externího člena v komisi pro státní doktorské zkoušky.)*

N. Zveřejňování závěrečných prací

44. Úpravu zveřejňování závěrečných prací v zákoně o vysokých školách je třeba uvést do souladu s autorským zákonem. V této souvislosti je vhodné zvážit případnou novelizaci autorského zákona, která by umožnila zpřístupnění závěrečných prací v rámci vysoké školy za podmínek stanovených statutárními předpisy a současně umožnila kontrolu původnosti závěrečné práce. *(Na vztah úpravy obsažené v zákoně o vysokých školách a v autorském zákoně jsou různé názory a celá problematika trpí zásadními výkladovými nejasnostmi. Ustanovení § 37 autorského zákona bylo po přijetí novely zákona o vysokých školách, která doplnila § 47b, novelizováno. Cílovým stavem je dosáhnout v zájmu odborné a veřejné kontroly možnost zpřístupňování závěrečných prací na vysoké škole - v knihovnách a prostřednictvím Intranetu -, bez ohledu na projev vůle autora.)*

O. Disciplinární přestupek

45. Disciplinárním přestupkem studenta je zaviněné porušení povinnosti stanovené právním předpisem nebo statutárním předpisem, které poškozují nebo ohrožují dobré jméno vysoké školy.

(§ 64, návrh zužuje pojem disciplinárního přestupku studenta. Považovat za disciplinární přestupek jakékoli zaviněné porušení povinnosti uložené právním nebo statutárním předpisem – např. bagatelní dopravní přestupek - je zjevně nedůvodné.)

P. Vymezení akademických pracovníků a akademické obce

46. Akademickými pracovníky jsou zaměstnanci vysoké školy, jejichž popis pracovní činnosti podle pracovní smlouvy zahrnuje pedagogickou činnost a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. *(odstranění dnešních nejasností daných definicemi v § 70 odst. 1 a 2, které by tímto byly nahrazeny)*

47. Členy akademické obce veřejné vysoké školy jsou akademičtí pracovníci, studenti a další osoby, o kterých tak stanoví a jejichž vztah k veřejné vysoké škole vymezí statut veřejné vysoké školy. *(§ 3, rozšíření volnosti vysoké školy při vymezení její akademické obce)*

48. Členy akademické obce fakulty jsou členové akademické obce veřejné vysoké školy, kteří na fakultě působí nebo jsou zapsaní ke studiu na fakultě.

Q. Habilitační, jmenovací řízení

49. Zestručnit a zjednodušit popis habilitačního a jmenovacího řízení v zákoně (podrobnosti stanoví statutární předpis veřejné vysoké školy) při dodržení zásad, že

- a) ten, kdo splňuje podmínky stanovené zákonem má právo na zahájení habilitačního nebo jmenovacího řízení na vysoké škole, která má obor habilitační nebo jmenovací obor,
- b) rozhodnutí je v případě jmenovacího řízení v kompetenci vědecké rady vysoké školy, v případě habilitačního řízení v kompetenci vědecké rady vysoké školy, nestanoví-li statutární předpis jinak.

50. Habilitační a hodnotící komise, nebo jejich části, by mohly být pro daný obor ustavovány trvale nebo by mohly být jmenovány z předem schváleného okruhu osob anebo ad hoc pro každého uchazeče.

51. Vysoká škola by měla mít možnost stanovit minimální požadavky pro habilitační a jmenovací řízení.

52. Tituly „docent“ a „profesor“ se mohou uvádět spolu s uvedením vysoké školy, na které byly získány.

53. Úkoly, jejichž plnění je vyhrazeno profesorům nebo docentům může profesor nebo docent plnit na vysoké škole, na které úspěšně proběhlo jeho habilitační nebo jmenovací řízení; to platí obdobně pro nároky profesorů nebo docentů. Na jiné vysoké škole je může plnit za předpokladu, že tato vysoká škola má uzavřenu dohodu o uznávání profesur nebo docentur s vysokou školou uvedenou v předchozí větě, nebo po úspěšném absolvování uznávacího procesu, jehož podrobnosti stanoví statutární předpis. *(Uznání nebo úspěšné*

absolvování uznávacího procesu na jedné vysoké škole by mělo znamenat automatické uznání na dalších vysokých školách, se kterými má tato uzavřenou dohodu.)

54. Ke zvážení je, zda je nadále účelné zachovat jmenování profesorů prezidentem republiky.
55. Za úkony spojené s přijetím přihlášky k habilitačnímu řízení nebo řízení ke jmenování profesorem může vysoká škola uchazeči, který není jejím akademickým pracovníkem, stanovit poplatek, který činí nejvýše 10. 000 Kč, nestanoví-li prováděcí předpis vyšší horní hranici tohoto poplatku.

(samostatné odůvodnění – viz Obecná východiska, část III. Kvalita – Akreditace habilitačních a profesorských řízení)

R. Akreditace oblastí studia, studijních programů a oborů hab. a jmenovacího řízení, hodnocení vysokých škol

56. Akreditaci bude podléhat oblast studia a typ studijních programů, které mají být v této oblasti uskutečňovány.
57. V akreditované oblasti studia může vysoká škola uskutečňovat studijní programy daného typu.
58. Garanty akreditované oblasti studia musí být v žádosti jmenovitě uvedeni profesori nebo docenti, u žádosti o doktorský typ profesori. Garant musí být k vysoké škole v pracovním poměru uzavřeném na plný úvazek na dobu neurčitou nebo na dobu nejméně do konce platnosti udělované akreditace. Táž osoba nemůže být současně garantem více akreditovaných oblastí na jedné vysoké škole ani téže nebo jiné akreditované oblasti na více vysokých školách.
59. Nemá-li vysoká škola akreditovanou oblast studia, může studijní program spadající do této oblasti uskutečňovat na základě jeho akreditace. Ustanovení o garantech platí obdobně (a to i pro nemožnost garantovat současně oblast i program).
60. Akreditační komise provádí dohled nad uskutečňováním studijních programů v akreditovaných oblastech a nad uskutečňováním akreditovaných studijních programů; tento dohled může provádět prostřednictvím svých odborných orgánů. Při provádění tohoto dohledu Akreditační komise využívá též vnitřní a vnější hodnocení vysokých škol.
61. V rámci žádosti o akreditaci oblastí studia doktorského typu může vysoká škola požádat též o (hromadnou) akreditaci oborů habilitačního a jmenovacího řízení spadajících podle bližšího členění oborů habilitačního a jmenovacího řízení (nomenklatura oborů habilitačního a jmenovacího řízení) stanoveného právním předpisem nebo opatřením obecné povahy do dané oblasti studia; udělení akreditace je podmíněno předchozí akreditací oblastí studia doktorského typu. O akreditaci oboru habilitačního nebo jmenovacího řízení lze žádat též samostatně, udělení akreditace je podmíněno předchozí akreditací odpovídajícího doktorského studijního programu.
62. Zákon, prováděcí předpis a opatření obecné povahy upraví
 - a) oblasti studia a jejich bližší členění (nomenklaturu studijních programů),
 - b) obory habilitačního a jmenovacího řízení a jejich vazby na oblasti studia (nomenklatura oborů habilitačního a jmenovacího řízení),
 - c) kritéria akreditace, včetně počtu a kvalifikačních a dalších (např. výstupy vědecké činnosti) předpokladů garantů a objemu a kvalifikačních a dalších předpokladů dalšího personálního zabezpečení pro jednotlivé oblasti studia, typy studijních programů nebo

- samostatně akreditované studijní programy,
- d) náležitosti žádosti o akreditaci,
 - e) postup projednávání žádosti, včetně jejího projednávání v odborných orgánech,
 - f) systém, v rámci kterého bude celostátně garantována jednotná metodika pro vnitřní a vnější hodnocení vysokých škol podle kritérií ESG, včetně institucionálního a materiálního zajištění tohoto systému,
 - g) provádění dohledu, včetně nápravných prostředků nebo opatření reagujících na zjištěné nedostatky.

(Řešení akreditace je jedním z nejzávažnějších úkolů případných změn ve vysokoškolské legislativě. V dané chvíli lze formulovat jen některé výchozí teze, které budou následně vyžadovat mnohem podrobnější rozpracování. Proces akreditace je v současnosti značnou administrativní zátěží. Zjednodušení by mělo přinést soustředit se namísto na studijní programy a obory na širší oblasti vzdělávání s tím, že oprávnění uskutečňovat studijní programy a obory bude udělováno orgány vysokých škol, tedy jejich vnitřní záležitosti. Pamatovat je ovšem zapotřebí na situace, kdy určitá škola uskutečňuje „hraniční“ studijní programy, nebo v určité oblasti vzdělávání působí jen okrajově, popřípadě teprve začíná působit. Zabránit přetahování a mnohoobročnictví habilitovaných osob, které je dnes nesporně nešvarem, by mělo zavedení institutu garantů. Posílit je třeba zpětnou vazbu – soustavněji než dosud je třeba dohlížet na uskutečňování studijních programů. Zjednodušení současné praxe by měla přinést také možnost hromadné akreditace oborů habilitačního a jmenovacího řízení udělované při akreditaci oblasti studia. Základy úpravy, včetně úpravy procesní, musí být ve větší míře upraveny zákonem. Podzákonná úprava může spočívat nejen v právních předpisech. Lze využít též perspektivního institutu opatření obecné povahy, který jednak zaručuje vyšší interakci s adresáty jak ve fázi přípravy a projednávání návrhu, jednak umožňuje odstraňovat případná obsahová a formální pochybení cestou přezkumného řízení podle správního řádu a cestou správního soudnictví. Pravděpodobně i v návaznosti na akreditace by měla být řešena otázka možné výuky dílčí části „českého“ studijního programu v cizím jazyce, což by usnadňovalo zahraniční spolupráci. Dále viz: Obecná východiska, část III. Kvalita – Akreditace studijních programů nebo institucí)

S. Reprezentace vysokých škol

- 63. Legislativní návrhy, návrhy opatření obecné povahy (část šestá správního řádu), návrhy týkající se rozdělování finančních prostředků vysokým školám a další návrhy, které se významně týkají vysokých škol se povinně předkládají Radě vysokých škol a České konferenci rektorů k připomínkám.
- 64. Rada vysokých škol a Česká konference rektorů zaujímají stanoviska k návrhům na řešení sporů z rámcových smluv.

(Návrh zdůrazňuje postavení vysokoškolské reprezentace v tzv. připomínkových řízeních. „Účast“ vysokoškolské reprezentace na řešení sporů z rámcových smluv je v zájmu transparentního prostředí v oblasti financování vzdělávací činnosti a rozvoje vysokých škol. Navíc by v případě Rady vysokých škol mělo být garantováno zastoupení studentů.)

T. Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace

65. Kromě dosavadního uznávání zahraničního vysokoškolského vzdělávání a kvalifikace zavést možnost uznání zahraničního vzdělání výhradně pro účely přijetí ke studiu na vysoké škole. Osvědčení o tomto uznání by vydávala vysoká škola, na kterou uchazeč podal přihlášku ke studiu.
66. Příloha zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, by měla být novelizována tak, aby umožnila zpoplatnit jednak přijetí žádosti o uznání vysokoškolského vzdělání nebo jeho části a kvalifikace získané v zahraničí částkou 2. 000 Kč a přijetí žádosti o uznání vysokoškolského vzdělání nebo jeho části částkou 1. 000 Kč a jednak vydání osvědčení o vydání rovnocennosti částkou 500 Kč.

(Současná právní úprava neumožňuje uznat dosažené zahraniční vzdělání výhradě pro účel studia na vysoké škole v České republice a uznávání je tak vždy spojeno s uznáním kvalifikace pro výkon povolání. Tento, jak praxe prokázala nevyhovující stav se navrhuje napravit. Zásadní nárůst počtu žádosti o nostrifikaci získaného zahraničního vzdělání způsobuje stále větší zatížení fakult i vysokých škol. Skutečnost, že podávání těchto žádostí ani vydávání osvědčení není zpoplatněno, je zjevným opomenutím stávajících právních předpisů.)

Pozn.:

- Ustanovení stávajícího zákona o vysokých školách nedotčená výše uvedenými náměty se navrhuje ponechat beze změny (s výjimkou oprav chyb nebo některých technických nedostatků stávajícího znění zákona).
- Výše uvedené body mají povahu věcného záměru nebo námětu na věcný záměr, nejde o paragrafované znění.